

УДК 352.9:323.2

МЕХАНІЗМИ РОЗВИТКУ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ

Ільяшенко В.А.доктор наук з державного управління, професор
Класичний приватний університет**I. Вступ**

Відновлення та розбудова на демократичних засадах української державності об'єктивно призвели до пошуку такої системи організації влади на місцях, яка б, з одного боку, відповідала національним традиціям, а з іншого – сучасним світовим вимогам, була б спрямована на забезпечення прав і свобод людини, задоволення її потреб, підвищення ефективності надання послуг населенню, зростання його добробуту.

Становлення і розвиток місцевого самоврядування в Україні суттєво гальмується впливом значної кількості об'єктивних і суб'єктивних чинників політичного, правового, економічного та психологічного характеру. Насамперед, це відсутність дієздатного суб'єкта місцевого самоврядування – самодостатньої територіальної громади, яка б володіла необхідними матеріальними і фінансовими ресурсами, мала надійні внутрішні джерела наповнення місцевого бюджету.

II. Постановка завдання

Мета статті – дослідити механізми розвитку місцевого самоврядування в Україні.

III. Результати

Розробкою загальних засад демократичного устрою суспільства займаються В. Авер'янов, Г. Атаманчук, Б. Гурне, Н. Нижник, Г. Одінцова, В. Цветков та ін. Більш детально питання функціонування та розвитку місцевого самоврядування розглядаються в працях В. Бабаєва, М. Баймуратова, Р. Драго, В. Кампо, В. Куйбіди, В. Погорілка та ін. Організаційні та правові аспекти діяльності самоврядних структур досліджують О. Батанов, Ю. Битяк, П. Біленчук, В. Борденюк, А. Заєць, О. Карлов, А. Коваленко, В. Кравченко, А. Крусян, Ю. Куц, О. Лебединська, Н. Миронова, М. Підмогильний, М. Пітцик, А. Тамм, В. Тацій, О. Фрицький та ін.

Стратегічні можливості розвитку органів місцевого самоврядування розглядаються в працях В. Вакуленка, О.Д. Лазор, О.Я. Лазора, В. Пономаренка, Ю. Шарова; а фінансові аспекти їх діяльності – у працях В. Амитана, А. Гошка, А. Дуленка, О. Лук'яниченка, В. Мамонової, В. Павлової, В. Райчина, В. Рибак, Н. Чумаченка та ін.; перетворення адміністративно-територіального устрою країн узагальнюються Ж. Зіллером,

В. Князєвим, П. Павленчиком, Ю. Проданом, М. Пухтинським, С. Рябовим та ін.

Територіальна громада повинна впливати на місцеве суспільне життя шляхом наділення населення певними повноваженнями. Йдеться передусім про безпосередні та опосередковані, формальні та неформальні шляхи здійснення його волевиявлення.

Коли громадяни проявляють ініціативу до тієї чи іншої форми управління своєю територією, в них формується почуття “господаря”. Вирішення багатьох суспільних проблем стає для влади набагато дешевшим, з'являється можливість залучення додаткових ресурсів.

Органи місцевого самоврядування знаходять відповідь на головне питання: “Як забезпечити необхідну кількість послуг для населення громади в умовах обмеженого бюджету?”. Навіть коли місцевій владі щось не вдається це не призводить до громадського невдоволення, а навпаки, може консолідувати зусилля влади та громади для спільного досягнення поставленої мети. Процес виявлення та локалізації негативних моментів за певних умов буде відбуватися набагато швидше. Обізнаність громадян щодо стану справ призводить до того, що вони перестають відрізняти та протиставляти себе владі. “Непопулярні рішення” сприймаються як необхідність, а не як примхи місцевої влади. Поступово відбувається формування довіри та позитивного іміджу влади. І як наслідок – зменшується соціальне напруження.

Інтереси та потреби територіальної громади повинні бути тією пріоритетною метою, на досягнення якої спрямована діяльність як місцевих органів влади, так і вищих за ієрархією.

Головне, щоб законодавство враховувало потреби кожної територіальної громади, не створюючи між ними суперечностей і не зашкоджуючи загальнодержавним інтересам. Слід пам'ятати, що головним у діяльності держави є задоволення потреб кожної особистості та забезпечення гарантованих Конституцією прав людини та громадянина.

Якщо певної потреби у населення не виникає, то постає проблема необхідності існування відповідної інституції державного управління.

Кожен рівень у системі управління в державі повинен повсякденно доводити необхідність свого існування, звіряючи свою діяльність, свій внесок із потребами забезпечення територіальної громади. У формуванні мети наступного рівня управління повинні брати участь представники певної територіальної громади. Разом з керівним апаратом відповідного рівня слід визначати зону відповідальності кожного органу за виконання поставлених цілей [1, с. 15].

Існує й протилежна тенденція, пов'язана з тим, що відсутність потреби у громадян щодо певної діяльності органів влади зумовлена непоінформованістю населення про можливості органу надавати відповідні послуги. У цьому випадку йдеться про формування, а може навіть стимулювання попиту та забезпечення тим самим потреби в існуванні інституції влади, діяльність якої ставилася під сумнів. Звичайно, це все не може відбутись без відповідних кроків зі сторони влади назустріч громаді.

Найбільш наближеною ланкою як до жителів відповідних територій, так і до місцевої влади є органи самоорганізації населення, вони реалізують на місцях її рішення, доручення виборців, запити депутатів, рішення загальних зборів громадян за місцем проживання, місцеві ініціативи [3, с. 324].

Закон України "Про органи самоорганізації населення" до органів самоорганізації населення відносить будинкові, вуличні, квартальні комітети, комітети мікрорайонів, комітети районів у містах, сільські, селищні комітети. Вони є "представницькими органами, що створюються жителями, які на законних підставах проживають на території села, селища, міста або їх частин, для вирішення завдань, передбачених цим Законом" [4]. Органи самоорганізації населення (далі – ОСН) займають особливе місце в системі місцевого самоврядування, що зумовлено їх природою. З одного боку, вони виступають формою участі населення у вирішенні питань місцевого значення і здійснюють передані їм повноваження відповідних рад, що дає змогу характеризувати їх як владні структури, які мають певні спільні риси з органами місцевого самоврядування. З іншого боку, органи самоорганізації населення працюють на громадських засадах (винятки можуть бути зроблені лише для їх керівників), їх можна розглядати як специфічну форму самоорганізації громадян за місцем проживання – у межах мікрорайонів, вулиць, кварталів тощо, що говорить про їх близькість до громадських організацій.

Для всіх трьох видів органів, що забезпечують життєдіяльність територіальної громади (місцеві державні адміністрації, органи місцевого самоуправління, органи самоорганізації) характерні такі принципи як

законність і гласність. Це є очевидним, оскільки кожен із цих органів повинен діяти у межах чітко визначеного чинного законодавства, роблячи це прозоро та на користь людям.

Крім того, слід з'ясувати необхідність і доцільність двох принципів, які закладають базу формування організаційного механізму у відносинах між місцевим самоврядуванням та органами самоорганізації населення. Мова про принципи: добровільність щодо взяття окремих повноважень відповідної ради та підзвітність, підконтрольність і відповідальність перед відповідними радами.

Якщо виходити з принципу субсидіарності, то перший з названих принципів відповідає головній меті органів самоорганізації населення – забезпечення життєдіяльності громади відповідної території, тобто населення обирає до певного органу своїх депутатів, делегує їм повноваження. Обраний орган діє на засадах законності, територіальності, виборності, гласності, фінансової та організаційної самостійності, а також підзвітності, підконтрольності та відповідальності перед жителями, які обирали орган самоорганізації населення. Однак у цей алгоритм не вписується принцип підзвітності, підконтрольності та відповідальності перед відповідними радами. Останній принцип передбачає, що ради делегують власні повноваження на рівень самоорганізації. Саме такий підхід суперечить принципу субсидіарності.

Подолання суперечностей, що виникають в організації діяльності органів, які забезпечують життєдіяльність громади, потребує наукового обґрунтування пропозицій щодо внесення відповідних змін у законодавчі акти. Це, в першу чергу, повинно стосуватися принципів, які є основою таких перетворень. Порівняльний аналіз засад діяльності територіальних органів влади та самоорганізації населення дали змогу розробити уточнену класифікацію принципів за ознакою наближення до задоволення потреб територіальної громади. Виділяють такі групи принципів, виходячи з існуючої ситуації та вимог Європейської Хартії [1, с. 16]:

- загальні для всіх органів, що забезпечують життєдіяльність територіальної громади, – законність, гласність;
- спільні для регіональних органів – поєднання державних і місцевих інтересів;
- спільні для суб'єктів місцевого самоврядування – народовладдя, територіальність, виборність, колегіальність, підзвітність і відповідальність перед громадами, організаційно-фінансова самостійність у межах визначених повноважень;
- спеціальні для органів самоорганізації населення – добровільність щодо взяття окремих повноважень рад, підзвітність,

- підконтрольність і відповідальність перед радами щодо взятих повноважень;
- взаємодії місцевого самоврядування з державою – верховенства права та прав людини, відповідальність перед людиною та державою за свою діяльність, судовий захист прав місцевого самоврядування, державна підтримка та гарантії місцевого самоврядування.

Наведена класифікація принципів дає можливість переглянути їх перелік, зафіксований у відповідних законах, та розширити їх у разі невідповідності запропонованому системному підходу до організаційного забезпечення діяльності відповідного виду органів.

Постає питання, яким чином розподілити повноваження, враховуючи сучасні потреби суспільства. Виходячи з проведених досліджень, підхід до вирішення цього питання може базуватися на тезі: органи самоорганізації населення беруть на себе стільки повноважень, скільки вони здатні виконати, виходячи з власних ресурсів (фінансових, матеріальних, інформаційних, кадрових); органи місцевого самоврядування поводяться аналогічно, залишаючи структурам, що представляють виконавчу владу питання регіональної політики та загальнодержавного управління.

Основними завданнями органів самоорганізації населення є [4]: створення умов для участі жителів у вирішенні питань місцевого значення в межах Конституції та законів України; задоволення соціальних, культурних, побутових та інших потреб жителів шляхом сприяння у наданні їм відповідних послуг; участь у реалізації соціально-економічного, культурного розвитку відповідної території, інших місцевих програм.

Згідно з чинним Законом України "Про органи самоорганізації населення", існує порядок створення органу самоорганізації населення, відповідно до якого ініціативою про його створення виступають безпосередньо жителі. Їх збори або конференція звертаються до ради відповідної адміністративно-територіальної одиниці (села, селища, міста, району у місті) з проханням надати дозвіл на створення органу. Однією з необхідних умов є присутність на зборах не менше ніж 50% жителів відповідної території, які мають право голосу. На зборах (конференції) жителів за місцем проживання обирається також ініціативна група, члени якої будуть представляти інтереси жителів учасників зборів (конференції) у відповідній місцевій раді. Ініціативна група подає до сільської, селищної, міської, районної у місті (у разі її створення) ради заяву про створення органу самоорганізації населення, протокол зборів (конференції) жителів за місцем проживання про ініціювання створення органу

самоорганізації населення із зазначенням основних напрямів діяльності створюваного органу. Заява розглядається на найближчому засіданні відповідної ради за участю членів ініціативної групи зборів (конференції) жителів за місцем проживання. У рішенні ради про надання дозволу на створення органу самоорганізації населення мають бути обов'язково визначені його назва, основні напрями діяльності, повноваження та умови їх здійснення, територія, в межах якої має діяти орган самоорганізації населення. Обов'язково надається також список учасників зборів (конференції) жителів за місцем проживання із зазначенням прізвища, імені, по батькові, року народження, серії та номера паспорта, домашньої адреси кожного учасника зборів (конференції) жителів.

Затверджений Законом порядок виборів у органи самоорганізації населення, на основі загального рівного виборчого права шляхом таємного голосування жителів, які на законних підставах проживають на відповідній території, може бути вдосконалений, згідно з вимогами Європейського Союзу.

До того ж, орган самоорганізації населення обирається на строк повноважень відповідної ради, то на наш погляд, було б цілком доцільно проводити вибори в ці органи в ті самі терміни, в які передбачається проводити вибори в органи місцевого самоврядування. Це дасть змогу не передбачати в місцевих бюджетах додаткових витрат коштів, особливо в сільських та селищних радах, які цих коштів просто не мають. Крім того, треба мати на увазі, що для проведення таємного голосування потрібне велике громадське приміщення, які в сільській місцевості часто відсутні, а в умовах великого міста існує. Такий підхід більш демократичний, ніж той, що закладений у Законі.

Цілком зрозуміло, що вимоги до кандидатів на виборчі посади в органи самоврядування, можуть бути застосовані такі самі, як до кандидатів на посаду голови органу самоорганізації населення. Вони повинні мати свою передвиборчу програму, яка в надрукованому вигляді має бути поширена в межах цієї території і обов'язково повинна бути наявною на виборчій дільниці в день виборів.

Одним з найбільш важливих повноважень органу самоорганізації населення є представлення разом з депутатами інтересів жителів будинку, вулиці, мікрорайону, села, селища, міста у відповідній місцевій раді та її органах, місцевих органах виконавчої влади. Тому, на наш погляд, депутати мають бути зацікавленими у тому, щоб головою органу самоорганізації населення стала людина небайдужа. Під час виборчої кампанії кандидатам на посаду депутата до органу місцевого самовря-

дування та голови органу самоорганізації населення слід проводити спільну роботу з налагодження зв'язків з населенням [2, с. 56].

Орган самоорганізації населення повинен діяти згідно з Положенням, яке затверджується зборами (конференцією) жителів на підставі рішення сільської, селищної, міської, районної у місті (у разі її створення) ради про створення органів самоорганізації населення, однак вимоги до таких Положень повинні бути чітко сформульовані.

Слід зауважити, що відповідно до Бюджетного кодексу України від 08.07.2010 р. № 2456-VI бюджетні кошти можуть бути виділені органам самоорганізації населення лише через установи, які є розпорядниками бюджетних коштів місцевого бюджету. Ними можуть бути керівники виконавчих органів рад та їх секретаріатів, керівники головних управлінь, відділів та інших самостійних структурних підрозділів виконавчих органів рад.

Таким чином, керуючись зазначеними нормами, відповідні ради можуть передбачити кошти на забезпечення виконання повноважень органами самоорганізації населення у своїх бюджетах шляхом включення відповідних заходів до бюджетних програм. Отже, регламентовані норми права дають усі підстави та можливість щодо забезпечення фінансування відповідними радами власних і делегованих повноважень органів самоорганізації населення.

Матеріальною основою діяльності органу самоорганізації населення є майно, передане йому радою в оперативне управління. Члени органу самоорганізації населення виконують свої обов'язки на громадських засадах. За рішенням зборів (конференції) жителів за місцем проживання керівник і секретар цього органу можуть працювати в ньому на постійній основі з оплатою їх праці за рахунок коштів, переданих органу самоорганізації населення. Це повинно відзначатися у відповідному Положенні [1, с. 18]. Разом з тим, дія Закону України "Про службу в органах місцевого самоврядування" на них не повинна поширюватись, оскільки голови органів та секретарі є працівниками органів самоорганізації населення, а не органів місцевого самоврядування. При цьому, на нашу думку, як орієнтир, доцільно розміри посадових окладів зазначеним працівникам, у разі необхідності, визначати на рівні посадових окладів спеціалістів виконавчих органів відповідних рад згідно з Постановами Кабінету Міністрів від 13.12.1999 р. № 2288 та від 06.08.2003 р. № 1207. Це дасть змогу: активізувати суспільну активність мешканців територіальної громади; оптимізувати роботу системи органів місцевого самоврядування; залучити активних членів територіальної громади до участі в роботі органів самоорганізації насе-

лення; провести подальший розвиток мережі органів самоорганізації населення на відповідній території; покращити якість надання комунальних послуг.

Існуючі вже сьогодні органи самоорганізації населення в межах території мають такі напрями діяльності: 1) разом з депутатами міської ради представляють інтереси жителів будинку, вулиці, мікрорайону в районній раді та її виконавчому комітеті; 2) організовують на добровільних засадах участь населення у здійсненні заходів щодо охорони навколишнього природного середовища, проведення робіт з благоустрою, озеленення та утримання в належному стані садиб, дворів, вулиць, площ, парків, кладовищ, братських могил, обладнання дитячих і спортивних майданчиків, кімнат дитячої творчості, клубів за інтересами тощо; 3) здійснюють заходи з охорони пам'яток історії та культури, ліквідації наслідків стихійного лиха; 4) забезпечують контроль за якістю наданих громадянам, які проживають у жилих будинках на території діяльності органу самоорганізації населення, житлово-комунальних послуг та за якістю проведених у зазначених жилих будинках ремонтних робіт; 5) надають допомогу навчальним закладам, закладам та організаціям культури, фізичної культури і спорту у проведенні культурно-освітньої, спортивно-оздоровчої та виховної роботи серед населення; 6) організовують допомогу громадянам похилого віку, інвалідам, сім'ям загиблих воїнів, партизанів і військовослужбовців, малозабезпеченим та багатодітним сім'ям, а також самотнім громадянам, дітям-сиротам та дітям, позбавленим батьківського піклування; 7) складають акти обстежень матеріально-побутових умов проблемних сімей, готують пропозиції на позбавлення батьківських прав, проводять профілактичну роботу для запобігання правопорушень та злочинності серед неповнолітніх; 8) складають протоколи на адміністрації на порушників санітарного стану та правил проживання в житлових будинках, беруть участь у розгляді заяв і скарг громадян; 9) проводять роботу з профілактики правопорушень за місцем проживання, сприяють діяльності правоохоронних органів та роботі громадських формувань по охороні порядку.

Однак поряд із позитивними рисами діяльності органів самоорганізації населення, спостерігаються й певні недоліки, до яких слід віднести, насамперед, саме принцип створення органів самоорганізації населення "згори". Цей принцип зумовлений об'єктивними труднощами малої активності населення з вирішення проблем громади, несформованістю громадянської позиції,

невизначеністю правового поля діяльності цих органів [1, с. 19].

Подолання зазначених недоліків дасть змогу збільшити можливості щодо забезпечення потреб територіальної громади. Особливість реалізації принципу субсидіарності з урахуванням ролі органів самоорганізації населення пов'язана, в першу чергу, із вихованням небайдужого ставлення громадян до вирішення проблем територіальної громади. Найменші позитивні результати можуть стати "катализатором" підйому творчої активності людей і, навпаки, недоопрацювання, у тому числі й у сфері законодавства, стають причиною невдоволень і пасивності пересічного громадянина.

Проведення подальшого пошуку в напрямі організаційного забезпечення діяльності органів самоорганізації населення дасть змогу збільшити позитиви в їх діяльності та подолати існуючі перешкоди.

Особливої актуальності набувають розвідки щодо організації діяльності системи місцевого самоврядування у великому місті, що має поділ на райони. Міське населення не має можливості реалізувати власні права, навіть, на рівні із сільським населенням. Існуючі райони в містах у 86% перевищують 70 тис. за своєю чисельністю жителів, що передбачено проектом Закону "Про територіальний устрій України" для сільських районів.

Разом з тим, райони в місті майже позбавлені можливостей вирішувати власні проблеми.

Існують такі суперечності в організації діяльності системи місцевого самоврядування в місті з районним поділом. Найперше – це суперечність між принципом народовладдя, що задекларований для органів місцевого самоврядування всіх рівнів, та наявністю реальної можливості вирішувати проблеми району у відповідних радах. Насправді, рішення щодо повноважень районних у місті рад та їх виконкомів приймає міськрада. Тим самим, не існує можливості щодо реального волевиявлення мешканців, які проживають на території відповідного району в місті.

Наступна суперечність – між відповідальністю, яка накопичується в радах районів міста, що найбільш зрозумілі та доступні для мешканців відповідного району, та повноваженнями, які делеговані радам районів.

Крім того, суперечність між декларацією рівних прав громадян і можливістю фактичного використання цих прав щодо формування органів місцевого самоврядування. У сільській місцевості територіальна громада обирає сільську (селищну або міську) раду, районну раду та обласну, тим самим формуючи базовий рівень місцевого самоврядування та синтетичні утворення різних рівнів. Житель великого міста бере участь у формуванні міськра-

ди як член територіальної громади міста, а районна рада в місті створюється лише частковою територіальною громадою. Між тим, частка мешканців в 3–5 разів перевищує чисельність мешканців більшості сільських районів.

Також слід вказати на суперечність між потребами мешканців, що проживають у певному районі міста, та тими коштами, які виділяються міською радою на вирішення проблем району. У великих містах місце проживання та роботи не збігаються. Людина, що живе, наприклад, у Жовтневому районі м. Запоріжжя, може працювати в Хортицькому районі. Виникає парадоксальна ситуація, коли податки, які сплачує працівник, ніяк не допомагають йому у вирішенні питань з охороною здоров'я або освітою, оскільки вони надходять у бюджет іншого району.

Для подолання зазначених вище суперечностей пропонується комплекс заходів з уточнення організаційної складової механізму розвитку місцевого самоврядування, що враховує його особливості на рівні районів у місті.

На перший план, безумовно, слід винести нормативно-правове вирішення проблем визнання зміненого статусу районних у місті рад, оскільки вони найбільш наближені до населення та повинні мати чіткі повноваження. Тому виникає гостра потреба розмежування повноважень між міськрадою та радою району в місті, між їх виконкомом.

Аналогічний розподіл повноважень має відбутися між районними у місті радами та органами самоорганізації населення, що створюються в районах міста. Невирішеність питань щодо повноважень рад у місті та їх виконавчих комітетів тягне за собою неспроможність забезпечення умов діяльності органів самоорганізації відповідно до вимог чинного законодавства, оскільки втрачається ланка (районна рада у місті), яка повинна реально оцінювати та співпрацювати з органами самоорганізації населення.

Тому організаційна складова механізму розвитку місцевого самоврядування у великих містах повинна передбачати регламентування рад у місті, а на цій основі встановлювати можливості їх співпраці з органами самоорганізації, у тому числі, через методичне забезпечення останніх.

Діяльність органів самоорганізації населення необхідно ґрунтувати на принципах, що виділені як специфічні (добровільність щодо взяття повноважень), та на спільних, які забезпечують життєдіяльність територіальної громади. Тобто повинен забезпечуватися справедливий розподіл повноважень між рівнями управління, що зумовлено системним взаємоузгодженням упровадженням принципу субсидіарності починаючи з органів самоорганізації населення. Однак наяв-

ність такого розподілу повноважень не буде повною, якщо не відбудеться відповідний розподіл ресурсів.

IV. Висновки

Органи самоорганізації населення найбільш наближені до вирішення проблем територіальної громади. Вони мають окремі риси органу публічної влади, разом з тим, їх діяльність базується в основному на громадських засадах. Основні переваги цих органів пов'язані з розгортанням місцевої демократії та можливістю перекласти на них тягар щодо вирішення питань місцевого значення. Недоліки сучасних органів місцевого самоврядування населення зумовлені, в першу чергу, практикою їх створення "згори", що пов'язано з менталітетом пострадянського суспільства та відсутністю реальної підтримки правового, методичного і фінансового характеру з боку державних та самоврядних органів.

В організації діяльності системи місцевого самоврядування в місті з районним поділом існують суперечності між:

1) принципом народовладдя, що задекларований для органів місцевого самоврядування всіх рівнів, та наявністю реальної можливості вирішувати проблеми району у відповідних радах;

2) відповідальністю, яка накопичується в радах районів міста, що найбільш зрозумілі та доступні для мешканців відповідного району, та повноваженнями, які делеговані радам районів;

3) декларацією рівних прав громадян і можливістю фактичного використання цих прав щодо формування органів місцевого самоврядування;

4) потребами мешканців, що проживають у певному районі міста, та тими коштами,

які виділяються міською радою на вирішенні проблем району.

На подолання перелічених вище суперечностей спрямовано організаційний механізм розвитку місцевого самоврядування на рівні району в місті, що передбачає: нормативно-правове визначення статусу районних у місті рад; чітке розмежування повноважень між самоврядними структурами міста; розробку положень про органи самоорганізації населення та району в місті раду; узгодження регламенту діяльності самоврядних структур (органів самоорганізації населення, районної та міської рад); перетворення структур виконавчих комітетів відповідно до нового розподілу повноважень, створення методичних рекомендацій щодо діяльності органів самоорганізації населення; додавання цих змін до посадових інструкцій кожного працівника.

Література

1. Бабенков Є.П. Удосконалення механізму функціонування органів місцевого самоврядування / Є.П. Бабенков // Актуальні проблеми державного управління : зб. наук. праць. – Х. : Вид-во Магістр, 2004. – № 2 (20) : у 2 ч. – Ч 1. – С. 14–20.
2. Гошко А.О. Стратегія і тактика планування діяльності органів місцевого самоврядування / А.О. Гошко. – К. : Вид-во УАДУ, 2000. – 180 с.
3. Державне управління, державна служба і місцеве самоврядування : монографія / за ред. О.Ю. Оболенського. – Хмельницький : Поділля, 1999. – 570 с.
4. Про органи самоорганізації населення : Закон України від 11.07.2001 р. № 2625-III // ВВР України. – 2001. – № 48. – Ст. 254.

Ильяшенко В.А. Механізми розвитку місцевого самоврядування в Україні

Анотація. У статті досліджено особливе місце органів самоорганізації населення в системі місцевого самоврядування, а також актуальні питання розподілу владних повноважень між відповідними місцевими радами та органами самоорганізації населення, організаційний механізм розвитку місцевого самоврядування на рівні району в місті.

Ключові слова: самоорганізація, населення, місцеве самоврядування, територіальна громада, місцева ініціатива, районний поділ.

Ильяшенко В.А. Механизмы развития местного самоуправления в Украине

Аннотация. В статье исследуется особенное место органов самоорганизации населения в системе местного самоуправления, а также актуальные вопросы распределения властных полномочий, между соответствующими местными советами и органами самоорганизации населения, организационный механизм развития местного самоуправления на уровне района в городе.

Ключевые слова: самоорганизация, население, местное самоуправление, территориальное общество, местная инициатива, районное деление.

Iliashenko V. Mechanisms of Local Self-Government Development in Ukraine

Annotation. In the article the special place of population self-organization organs in the system of local self-government, and also actual issues of distributing of imperious plenary powers between the proper local councils and organs of population self-organization, organizational mechanism of development of local self-government at the level of district in town are examined.

Key words: population, local self-government, territorial society, local initiative, district division.